

SHAUN BYTHELL

Jurnalul unui librar

Traducere din engleză și note de
Mihaela Buruiană

FEBRUARIE

„Aș vrea să fiu un librar *de métier*? În general, în ciuda bunătății pe care mi-a arătat-o angajatorul și a unor zile fericite petrecute în librărie, nu.“¹

GEORGE ORWELL, *AMINTIRILE UNUI LIBRAR*,

LONDRA, NOIEMBRIE 1936

Reticența lui Orwell de a se dedica meseriei de librar este de înțeles. Există un stereotip al proprietarului nerăbdător, intolerant, antisocial, interpretat perfect de Dylan Moran în serialul *Black Books*, care (în linii mari) pare adevărat. Bineînțeles, există și excepții și mulți librari nu se conformează acestui tipar. Din păcate, eu da. Însă nu a fost mereu așa și îmi aduc aminte că, înainte să cumpăr librăria, eram un om prietenos, cu care te puteai înțelege. Dar tirul constant de întrebări plictisitoare, finanțele dificile ale afacerii, certurile nesfârșite cu personalul și cu clienții fără număr, obositori și puși pe tocmeală, m-au redus la ceea ce sunt acum. Aș schimba ceva din toate acestea? Nu.

Prima dată când am văzut The Book Shop în Wigtown, aveam optsprezece ani, eram în orașul meu natal și tocmai mă pregăteam să plec la facultate. Îmi amintesc limpede cum am trecut pe lângă librărie cu un prieten și am comentat că mai mult ca sigur se va închide în cel mult un an. După doisprezece ani, pe când mă aflam într-o vizită de Crăciun la părinți, am trecut pe aici

¹ Toate citatele din *Amintirile unui librar*, de George Orwell, sunt preluate din ediția Polirom, 2011, a volumului de eseuri *Cărți sau țigări*, în traducerea lui Ciprian Șiulea. Am păstrat scrierea cu „î“ în interiorul cuvintelor și „sint“, așa cum apare în volumul respectiv.

să văd dacă găsesc un exemplar din *Three Fevers*, de Leo Walmsley și, în timp ce discutam cu proprietarul, am recunoscut că mi-e greu să găsesc un job care să-mi placă. El mi-a sugerat să cumpăr librăria lui, fiindcă abia aștepta să iasă la pensie. Când i-am spus că nu am bani, mi-a răspuns: „Nu ai nevoie de bani. Pentru ce crezi că există bănci?” În mai puțin de un an, pe 1 noiembrie 2001, la exact o lună de la aniversarea mea de treizeci și unu de ani, magazinul a devenit al meu. Înainte să-l preiau, ar fi trebuit poate să citesc un text publicat de George Orwell în 1936. Eseul *Amintirile unui librar* pare și astăzi la fel de adevărat ca atunci și, pentru cei la fel de naivi ca mine pe vremea aceea, este un avertisment util că lumea anticariatelor nu este chiar o idilă, în care stai într-un fotoliu, lângă un foc înțepit, cu picioarele în sus, încălțat în papuci, fumând pipă și citind *Istoria declinului și a prăbușirii Imperiului Roman*, de Gibbon, în timp ce un șir de clienți încântători te atrag în conversații inteligente, înainte de a cheltui pumni de bani. De fapt, adevărul nici nu poate fi mai diferit. Dintre toate observațiile lui Orwell din eseul acela, comentariul „mulți dintre cei care intrau la noi erau genul de oameni care sunt o pacoste oriunde, dar care într-un anticariat se pot manifesta și mai bine” este poate cel mai potrivit.

Orwell a lucrat cu jumătate de normă la Booklover's Corner în Hampstead în timp ce scria *Aspidistra să trăiască!*, între 1934 și 1936. Prietenul său Jon Kimche l-a descris drept o persoană căreia îi dis plăcea profund să vândă ceva cuiva, un sentiment care, cu siguranță, li se va părea familiar multor librari. Pentru a ilustra asemănările — și, adesea, și deosebiriile — dintre viața într-o librărie astăzi și cea de pe vremea lui Orwell, fiecare lună din acest jurnal va începe cu un fragment din *Amintirile unui librar*.

În copilăria mea, Wigtown era un orașel aglomerat. Eu și cele două surori mai mici am crescut la o mică fermă aflată cam la un kilometru jumătate distanță, așa că ni se părea o metropolă în plină dezvoltare când îl comparăm cu câmpurile mlăștinoase și sărate, presărate cu oi. Are aproape o mie de locuitori și se află în

Galloway, colțul uitat de lume din sud-vestul Scoției. Wigtown e situat într-un peisaj alcătuit din morene alunecoase, pe o peninsulă cunoscută ca Machars (de la cuvântul galic *machair*, care înseamnă pajiște joasă și fertilă) și este înconjurat de șaizeci și cinci de kilometri de coastă, pe care se găsesc plaje nisipoase, dar și stânci înalte și peșteri. La nord se învecinează cu Galloway Hills, o întindere frumoasă și aproape pustie, prin care șerpuiește traseul de drumetie Southern Upland Way. Orașul este dominat de County Buildings, clădirea impunătoare, în stil hôtel-de-ville, a primăriei, care a fost pe vremuri sediul municipal al regiunii sau, cum i se zice pe aici, „Comitatul“. Economia din Wigtown a fost mulți ani susținută de o cooperativă de lactate și de distileria de whisky aflată în punctul cel mai de sud al Scoției, Bladnoch, care, împreună, angajau cea mai mare parte a populației locale. Pe atunci, agricultura oferea mult mai multe oportunități fermierilor decât în ziua de azi, așa că se găsea de lucru și în oraș, și în apropierea lui. Fabrica de lactate s-a închis în 1989, desființându-se 143 de locuri de muncă; distileria, fondată în 1817, s-a închis în 1993. Impactul asupra orașului a fost așa de mare încât l-a transformat complet. Acolo unde înainte erau o fierărie, un aprozar, un magazin de cadouri, unul de încălțăminte, o cofetărie și un hotel, nu au mai rămas decât uși închise și ferestre blocate cu scânduri.

Acum însă prosperitatea a revenit într-o oarecare măsură și, odată cu ea, și o senzație de optimism. Clădirile goale ale fabricii de lactate au fost preluate treptat de mici firme: o fierărie, un studio de înregistrări și o fabrică de sobe ocupă o mare parte din acestea. Distileria s-a redeschis pentru producție la scară mică în 2000, sub administrarea entuziastă a lui Raymond Armstrong, un om de afaceri din Irlanda de Nord. Și norocul orașului s-a schimbat: Wigtown găzduiește acum o comunitate de librării și anticariate. Ferestrele și ușile baricadate odinioară s-au deschis din nou, iar în spatele lor micile afaceri înfloresc.

Toți cei care au lucrat într-o librărie au observat că interacțiunile cu clienții reprezintă material mai mult decât suficient

pentru o carte — *Weird Things Customers Say in Bookshops*², de Jen Campbell, este o dovadă foarte bună în acest sens — așa că, fiind blestemat cu o memorie îngrozitoare, am început să-mi notez întâmplări din librărie pe măsură ce se produceau, pe post de *aide-mémoire*, în eventualitatea în care aş fi vrut să scriu ceva în viitor. Dacă data de început pare arbitrară, asta este din cauză că lucrurile chiar așa stau. Pur și simplu, mi-a trecut prin minte să încep toate astea pe 5 februarie, iar notițele mele au devenit un jurnal.

MIERCURI, 5 FEBRUARIE

Comenzi online: 5

Cărți găsite: 5

Un apel la 9:25 de la un bărbat din sudul Angliei, care se gândește să cumpere o librărie în Scoția. Voia să afle cum să evalueze inventarul unei librării cu 20 000 de cărți. Evitând răspunsul evident „EȘTI NEBUN?“, l-am întrebat ce i-a sugerat actuala proprietară. Ea îi spusese că prețul mediu al unei cărți din librăria ei era de șase lire, așa că îi sugerase să împartă totalul de 120 000 de lire la trei. Eu i-am zis că ar trebui să-l împartă cel puțin la zece, probabil la treizeci. Să vinzi cantități angro este aproape imposibil în ziua de azi, fiindcă cei dispuși să preia un număr mare de cărți sunt foarte puțini și plătesc sume absolut derizorii. Librăriile sunt acum rare, iar stocurile sunt mari. Este o piață favorabilă cumpărătorilor. Chiar și în 2001, când am cumpărat eu magazinul și lucrurile mergeau bine, fostul proprietar a evaluat stocul de 100 000 de cărți la 30 000 de lire.

² *Lucruri ciudate pe care le spun clienții în librării*. Autoarea, Jen Campbell, este cunoscută și ca vlogger: pe canalul său de YouTube vorbește despre cărțile citite, noi apariții editoriale etc.

Poate ar fi trebuit să-l sfătuiesc pe omul de la telefon ca, înainte să promită că o să cumpere librăria, să citească (pe lângă *Amintirile unui librar*, de Orwell) extraordinara *The Bankrupt Bookseller Speaks Again*³, de William Y. Darling. Ambele sunt lecturi recomandate pentru cei care aspiră să devină librari. În realitate, Darling nu a fost un librar falit, ci un negustor de pânzeturi din Edinburgh, care a răspândit păcăleala bine ticluită că o astfel de persoană a existat de-adevăratelea. Detaliile sunt bizar de precise. Librarul fictiv al lui Darling — „dezordonat, nesănătos, pentru oamenii de rând o ființă umană neinteresantă și totuși, dacă este provocat, poate vorbi despre cărți la fel de elocvent ca oricare altul“ — este un portret de anticar cât se poate de precis.

Astăzi a fost tura lui Nicky. Nu-mi mai permit să plătesc angajați cu normă întreagă, mai ales în iernile lungi și reci, așa că mă bazez pe Nicky, care este la fel de excentrică pe cât este de capabilă să se ocupe de librărie două zile pe săptămână, pentru ca eu să ies după achiziții sau să lucrez altceva. Nicky se apropie de cincizeci de ani și are doi fii adulți. Locuiește într-o mică fermă cu vedere spre Luce Bay, la vreo douăzeci și cinci de kilometri de Wigtown, și face parte din Martorii lui Iehova, ceea ce, alături de hobby-ul ei de a crea obiecte „artizanale“ ciudat de inutile o definește. Își face singură multe dintre haine și este la fel de modestă ca un om sărman, deși foarte generoasă cu puținul pe care îl are. În fiecare vineri îmi aduce ceva găsit cu o seară înainte în containerul din spatele supermarketului Morrisons din Stranraer, după întâlnirea de la Kingdom Hall. Ea îi zice „vinerea păpicii“. Fiii ei o numesc „un spirit liber și împrăștiat“, dar ea face parte din textura magazinului la fel de mult ca volumele de pe rafturi și, fără ea, locul ăsta și-ar pierde o mare parte din farmec. Chiar dacă azi nu e vineri, a adus ceva mâncare scârboasă pe care a luat-o ca pradă din containerul de la Morrisons: un pachet de

³ *Librarul falit vorbește din nou.*

samosa⁴ care se înmuiasera atât de tare, încât abia îți mai dădeai seama ce sunt. Venind în fugă de afară, din ploaia torențială, mi l-a împins în față și a zis: „Ei, ia uite la astea! Samosa! Minunate!“ După aceea, a mușcat dintr-una, împrôșcând podeaua și tejeaua cu bucățele vâscoase.

Pe durata verii, iau studente în practică — una sau două. În felul ăsta, am libertatea de a mă bucura de câteva activități care fac viața în Galloway așa de idilică. Scriitorul Ian Niall a scris odată că, în copilărie, pe când mergea la școala de duminică, era convins că „țara unde curge lapte și miere“ despre care îi vorbea profesorul este Galloway, parțial pentru că întotdeauna se găseau din abundență în cămara fermei la care crescuse, dar și pentru că, pentru el, zona era un fel de paradis. Îi împărtășesc dragostea față de locul ăsta. Datorită fetelor care lucrează în magazin, îmi permit luxul de a alege când să mă duc la pescuit sau în drumeție pe dealuri ori să înot. Nicky le zice „micile mele animale de companie“.

Primul client (la 10:30) a fost unul dintre obișnuiți: domnul Deacon. Acesta este un domn de vreo cincizeci și ceva de ani, înzestrat cu darul vorbirii și cu o talie tipică pentru bărbații inactivi de vârstă mijlocie. Părul închis la culoare și subțire este pieptănat peste creștetul capului, în modul acela neconvingător în care unii bărbați care chelesc încearcă să ofere iluzia că încă au o coamă luxuriantă. Se îmbracă destul de elegant, în sensul că hainele lui sunt evident bine croite, dar nu le poartă el cum trebuie: nu prea acordă atenție detaliilor precum poalele cămășii, nasturi sau proburi. Pare că cineva i-a încărcat hainele într-un tun și le-a aruncat spre el și, cum au căzut, așa au rămas. În multe feluri, este clientul ideal; nu stă niciodată să caute și vine numai când știe exact ce vrea. Solicitarea lui este însoțită, de obicei, de o recenzie a cărții decupată din *The Times*, pe care o prezintă oricui se nimerește în momentul acela la casă. Are o exprimare concisă și precisă, nu stă

⁴ Samosa sunt produse de patiserie din India și Pakistan, făcute dintr-un aluat tradițional de apă cu făină de grâu și umplute apoi cu curry de legume, orez și cartofi, precum și carne tocată sau pește.

niciodată la pălăvrăgeală, dar nici nu este vreodată nepoliticos și întotdeauna plătește la ridicarea comenzii. În afară de cele de mai sus, nu știu nimic despre el, nici măcar prenumele. De fapt, mă întreb adesea de ce comandă cărți prin intermediul meu, când ar putea foarte bine să recurgă la Amazon. Poate nu are computer. Poate nici nu vrea să aibă. Sau poate face parte din specia aceea pe cale de dispariție, care înțelege că, dacă vrea ca librăriile să supraviețuiască, atunci trebuie să le susțină.

La prânz, o femeie îmbrăcată în pantaloni din material de camuflaj și purtând beretă, a venit la casă cu șase cărți, dintre care două de artă, scumpe, aproape noi, în stare impecabilă. Suma totală de plată a fost 38 de lire; a cerut o reducere, iar când i-am zis că i le las la 35 de lire, a răspuns: „Nu poți să mi le dai cu 30?“ Încrederea mea în decența oamenilor este puternic zdruncinată când clienții, după ce li se oferă o reducere la produse care deja au doar o parte din prețul lor inițial, se simt îndreptățiți să mai ceară o reducere de aproape treizeci la sută. Așa că am refuzat să mai scad din preț. A plătit cele 35 de lire. Sugestia lui Janet Street-Porter ca cei care poartă pantaloni de camuflaj să fie parașutați cu forța într-o zonă demilitarizată are acum toată susținerea mea.

Total încasări: 274,09 lire⁵
27 de clienți

⁵ Această sumă nu include vânzările noastre online, banii pe care Amazon îi depune în contul bancar al librăriei o dată la două săptămâni. Cifra de afaceri provenită din tranzacțiile online este considerabil mai mică decât cea încasată în magazin, în medie 42 de lire pe zi. Din 2001, când am cumpărat librăria, au avut loc mișcări tectonice în comerțul cu cărți, la care am fost nevoiți să ne adaptăm. Pe vremea aceea, vânzările online erau încă în fază incipientă, iar AbeBooks era singurul actor adevărat pentru cărțile la mână a doua, fiindcă Amazon vindea numai cărți noi. Cum AbeBooks era înființat de librari, costurile erau menținute cât mai mici posibil. Era o modalitate foarte bună de a vinde cărțile mai scumpe, pe care altfel ar fi fost greu să le vindem în magazin și, cum eram relativ puțini cei care vindeam prin acest canal, obțineam prețuri destul de decente. Acum, bineînțeles, Amazon înghite tot în calea lui. A înghițit chiar și AbeBooks, pe care l-a preluat în 2008, iar piața online este acum saturată de cărți, și tradiționale, și electronice. Cu toate acestea, nu avem nicio alternativă reală la Amazon și AbeBooks pentru vânzarea

JOI, 6 FEBRUARIE

Comenzi online: 6

Cărți găsite: 5

Stocul nostru online constă din 10 000 de cărți dintr-un total de 100 000. Îl înregistrăm într-o bază de date numită Monsoon, care încarcă în Amazon și AbeBooks. Astăzi, un client Amazon a trimis un e-mail despre o carte intitulată *Why Is There Something Rather Than Nothing?* Reclamația lui: „Încă nu am primit cartea. Vă rog să rezolvați problema. Încă nu am scris o recenzie despre serviciile dvs“. Această mică amenințare voalată devine din ce în ce mai des întâlnită, din cauza feedbackului de pe Amazon, iar clienții fără scrupule se folosesc de ea pentru a negocia rambursări parțiale sau chiar integrale după ce primesc cartea comandată. În acest caz, cartea a fost expediată marțea trecută și ar fi trebuit să fie livrată până acum, deci ori clientul ăsta speră să obțină o rambursare, ori a fost o problemă cu Royal Mail, ceea ce se întâmplă extrem de rar. Am răspuns, rugându-l să aștepte până luni, după care, dacă tot nu își va fi primit cartea, îl vom rambursa.

După prânz, am triat câteva cutii cu cărți de teologie pe care ni le-a adus săptămâna trecută un preot pensionat din Biserica Scoției. Colecțiile care se concentrează pe un singur subiect sunt căutate, de obicei, fiindcă, îngropate printre ele, vor fi cu siguranță și niște articole rare, de interes pentru colecționari și, în general,

online a stocului, așa că apelăm la ele, deși fără prea mare tragere de inimă. Concurența a făcut ca prețurile să fie de așa natură încât vânzarea online de cărți a fost redusă fie la un hobby, fie la o industrie majoră dominată de câțiva actori uriași, cu depozite imense și contracte poștale care beneficiază de reduceri semnificative. Din cauza economiilor de scară, pentru întreprinderile mici sau mijlocii este imposibil să concureze cu așa ceva. În miezul problemei se află Amazon și, deși ar fi nedrept să dau vina pe ei pentru toate nenorocirile din industrie, nu există nicio îndoială că acest gigant a schimbat situația pentru toți actorii de pe piață. Jeff Bezos nu a înregistrat degeaba domeniul *relentless.com*. Și numărul total de clienți poate fi înșelător, fiindcă nu este reprezentativ pentru cei care ne calcă pragul, ci numai pentru cei care cumpără cărți. În mod normal, vizitatorii sunt cam de cinci ori mai mulți decât cumpărătorii. (*N.a.*)

valoroase. Teologia este probabil singura excepție de la regula aceasta și așa a fost și cazul astăzi: nu era nimic important acolo.

După închidere, la ora 17:00, m-am dus la Co-op⁶ să-mi iau ceva pentru cină. Îmi tot pun mărunțul în buzunarul din stânga al pantalonilor, uitând că în ultima vreme s-a găurit. Seara, când m-am dezbrăcat, am găsit 1,22 lire în bocancul stâng.

Total încasări: 95,50 lire

6 clienți

VINERI, 7 FEBRUARIE

Comenzi online: 2

Cărți găsite: 2

Azi a fost o zi frumoasă, însorită. Nicky a sosit la 9:13, îmbrăcată în costumul de schi canadian pe care l-a cumpărat cu cinci lire de la magazinul de haine second-hand din Port William. Între lunile noiembrie și aprilie, asta este uniforma ei. Este o salopetă matlasată, concepută pentru schi, și o face să arate ca un Teletubby din desenele alea animate. În perioada asta, se vaită constant din cauza temperaturii din librărie, care, recunosc, este mai degrabă scăzută. Conduce un microbuz albastru, care se potrivește perfect cu stilul ei de viață de strângătoare. Toate scaunele au fost scoase și, în locul lor, găsești orice, de la saci de bălegar la scaune de birou rupte. Și-a poreclit microbuzul Albăstrica, dar eu îi zic Stricățica, fiindcă e plin aproape numai cu lucruri stricate.

Norrie (fost angajat, acum dulgher pe cont propriu) a venit la ora 9:00 să repare o scurgere în acoperișul pavilionului de vară Fox's Den din grădină.

⁶ Magazin în sistem cooperativ, destul de comun în Regatul Unit, care comercializează produse în funcție de cererea cumpărătorilor.

În ultimii cincisprezece ani, membrii personalului au venit și au plecat, dar până recent a existat întotdeauna măcar un angajat cu normă întreagă. Unii au fost minunați, alții diabolici; aproape toți mi-au rămas prieteni. În primii ani, luam în practică studente care să ajute în magazin sâmbăta, când angajaților cu normă întreagă nu le plăcea să muncească, iar între 2001 și 2008 cifra de afaceri a crescut constant și hotărât, în ciuda tendinței evidente către cumpărături online. Pe urmă, după ce Lehman Brothers a dat faliment în septembrie, lucrurile s-au înrăutățit brusc și cifra de afaceri a revenit de unde plecase în 2001, dar cu costuri indirecte care crescuseră considerabil în vremurile bune.

Eu și Norrie am construit Fox's Den în urmă cu câțiva ani și, în timpul Festivalului anual de carte din Wigtown, o folosim pentru a găzdui evenimente foarte mici și neobișnuite. Anul trecut, cel mai tatuat om din Scoția a ținut un discurs de douăzeci de minute despre istoria tatuajelor și s-a dezbrăcat până la chiloți pentru a ilustra diverse elemente, pe măsură ce povestea despre ele. O femeie mai în vârstă, crezând că în clădirea cu pricina se află toaleta, a nimerit acolo fără să-și dea seama, către sfârșitul prezentării, și l-a găsit în picioare, aproape gol. Nu sunt sigur că și-a revenit.

La plecare, Norrie a avut o discuție aprinsă cu Nicky despre ceva, dar eu am prins doar finalul. Se pare că era despre evoluție. Țsta este un subiect preferat de-ale lui Nicky și nu e ceva neobișnuit să găsesc exemplare din *Originea speciilor* în secțiunea de ficțiune, puse acolo de ea. Eu răspund punând exemplare din *Biblie* (pe care ea o consideră istorie) printre romane.

Am găsit o carte intitulată *Gay Agony*, de un autor cu nume improbabil, H.A. Manhood, când scotoceam prin cărțile de teologie aduse de preotul pensionat. Se pare că Manhood a locuit într-un vagon de tren abandonat și reamenajat, în Sussex.

Total încasări: 67 lire
4 clienți

SÂMBĂTĂ, 8 FEBRUARIE

Comenzi online: 4

Cărți găsite: 4

Astăzi, Nicky s-a ocupat de magazin ca eu să mă pot duce la Leeds să văd o bibliotecă particulară cu 600 de cărți despre aviație. Am plecat cu Anna la ora 10:00 și, chiar la plecare, Nicky m-a sfătuit: „Uită-te la cărți, gândește-te la o cifră, apoi înjumătățește-o!” Mi-a mai spus și că, atunci când va veni apocalipsa și numai Martorii lui Iehova vor mai fi pe pământ (sau versiunea ei despre apocalipsă, oricare ar fi ea, că nu prea sunt atent când începe să vorbească despre religie), are de gând să vină la mine acasă și să-mi ia lucrurile. E clar că la asta se gândește când tot pune ochii pe diverse piese de mobilier de-ale mele.

Anna, o scriitoare americană cu doisprezece ani mai tânără decât mine, este partenera mea. Locuim împreună în apartamentul cu patru dormitoare de deasupra anticariatului, împreună cu o pisică neagră pe care am numit-o Căpitan după căpitanul orb din *Under Milk Wood*⁷. Anna a lucrat pentru NASA în Los Angeles și a venit în Wigtown într-o vacanță cu viză de lucru, în 2008, pentru a-și îndeplini ambiția de a lucra într-o librărie în Scoția, aproape de mare. Am fost imediat atrași unul de celălalt și, după o scurtă întoarcere în California, a hotărât să revină. În 2012, povestea ei i-a stârnit interesul unei jurnaliste care vizita Wigtown în timpul festivalului de carte din anul acela, Anna Pasternak, care a scris un articol despre ea în *Daily Mail*. În scurt timp, Anna a fost abordată de un editor care i-a propus să scrie despre experiențele ei, așa că, în 2013, prima sa carte, *Three Things You Need to Know About Rockets*⁸, a apărut la Short Books. În ciuda succesului ei literar, Anna

⁷ O piesă radiofonică despre un sat de pescari, scrisă de poetul galez Dylan Thomas în 1954, ulterior adaptată pentru scenă și ecranizată de două ori (în 1972 și 2015).

⁸ *Trei lucruri de știut despre rachete*.

este, așa cum singură se declară, o „impresionistă a limbajului“, cu o tendință care este și simpatică, și frustrantă de a reinventa limba când vorbește. Metoda ei de a interpreta cuvintele pe care le aude fără a fi atentă și de a le repeta într-o versiune oarecum apropiată de original, dar vagă duce la o tocană incompreensibilă de vorbe, asezonată cu câțiva termeni idiș pe care i-a învățat de la bunica ei.

Femeia care vinde cărțile despre aviație a sunat săptămâna trecută, dând impresia că se grăbește. Cărțile îi aparținuseră răposatului ei soț, care a murit în urmă cu un an. Ea a vândut casa și trebuie să se mute în martie. Am ajuns acolo la ora 15:00. Din prima clipă, am fost distras de peruca ei evidentă, ca să nu mai zic de castanele împrăștiate pe podea lângă uși și ferestre. Ne-a explicat că soțul ei murise de cancer, iar acum și ea făcea tratament pentru aceeași boală. Cărțile se aflau într-o mansardă amenajată, la capătul unei scări înguste. A durat ceva să negociem un preț, dar în cele din urmă ne-am înțeles la 750 de lire pentru vreo 300 de cărți. Nu a deranjat-o deloc că le-am lăsat pe celelalte acolo. De-ar fi mereu așa! De cele mai multe ori, oamenii vor să scape de toată colecția, mai ales când este vorba despre o moștenire. Împreună cu Anna, am încărcat paisprezece cutii în camionetă și am plecat spre casă. Femeia părea ușurată că reușise să-și ia rămas-bun de la ceea ce era evident că fusese pasiunea soțului ei, de care știa că îi va fi greu să se despartă, chiar dacă pe ea subiectul nu o interesa deloc. În timp ce plecam, Anna a întrebat-o de ce erau atâtea castane pe lângă uși și ferestre. A reieșit că amândurora le este frică de păianjeni și că, din câte se pare, castanele emană o substanță chimică pe care aceștia nu o suportă.

Am cumpărat camioneta (o Renault Trafic roșie) acum doi ani și aproape că am rablagit-o. Chiar și în cele mai scurte drumuri sunt întâmpinat cu saluturi entuziaste din partea oamenilor din trafic, care în mod evident mă confundă cu poștașul.

Colecția aceasta despre aviație conține douăzeci și două de numere din *Putnam Aeronautical Histories*. Asta este o serie despre

producătorii de aeronave sau chiar despre tipuri de aeronave — Fokker, Hawker, Supermarine, Rocket Aircraft — și, în trecut, s-a vândut mereu bine și online, și în magazin, cu sume între 20 și 40 de lire pe volum. Așa că mi-am bazat prețul pe presupunerea că aș putea să vând numerele din Putnam destul de repede ca să-mi recuperez costurile.

Multe tranzacții cu cărți încep cu un străin care sună și spune că i-a murit cineva apropiat și că acum e treaba lui să scape de cărțile lăsate în urmă. Adesea, persoanele acestea încă suferă, ceea ce este de înțeles și este aproape imposibil să nu fii absorbit de durerea lor, chiar și în cele mai subtile moduri. Când faci un inventar al cărților răposatului, îți faci o idee despre cine a fost acesta, ce interese a avut și, într-o oarecare măsură, despre personalitatea lui. Acum, chiar și când vizitez prieteni, sunt atras de biblioteci oriunde le văd și, în special, de orice nepotrivire de pe rafturi care ar putea să arate ceva ce nu știam despre ei. Și propria mea bibliotecă este la fel de vinovată de asta ca oricare alta: printre cărțile de ficțiune modernă și cele despre arta și istoria Scoției, pe rafturi se poate găsi un exemplar din *Talk Dirty Yiddish* și unul din *Collectable Spoons of the Third Reich*⁹, primul fiind un cadou de la Anna, iar al doilea, de la prietenul meu Mike.

Ne-am întors din Leeds prin Ilkley Moor, conducând pe o ploaie intensă de iarnă, și am ajuns acasă pe la ora 19:00. Când am deschis ușa, am găsit teancuri de cărți pe jos, cutii împrăștiate peste tot și zeci de e-mailuri care mă așteptau să răspund. Se pare că Nicky are o satisfacție sadică de a lăsa munți de cărți și de cutii prin tot magazinul, probabil pentru că știe cât de pretențios sunt când vine vorba să păstrăm suprafețele curate, în special podeaua. Poate din cauză că este din fire o persoană dezordonată, Nicky este convinsă că dorința mea de a păstra ordinea și organizarea este extrem de neobișnuită și de distractivă, așa că intenționat creează

⁹ *Cum să injuri în idiș și Linguri de colecție din Al Treilea Reich.*

haos în magazin, după care, când o cert din cauza asta, mă acuză că sufăr de tulburare obsesiv-compulsivă.

Total încasări: 77,50 lire
7 clienți

LUNI, 10 FEBRUARIE

Comenzi online: 8
Cărți găsite: 7

Printre comenzi, a fost și una pentru *Pebble Mill Good Meat Guide*¹⁰.

Cum expediem un număr rezonabil de colete, avem contract cu Royal Mail și, în loc să ducem coletele la oficiul poștal, ca să se ocupe de ele Wilma, diriginta oficiului, le procesăm online și, în fiecare zi, eu sau Nicky ducem sacul cu colete francate în depozitul oficiului, de unde sunt preluate și duse la biroul de sortare.

Oficiul poștal din Wigtown, la fel ca multe oficii poștale din zona rurală, se află în incinta unui alt magazin. În cazul nostru, este unul de ziare și jucării al unui tip din Irlanda de Nord, pe nume William. Oricare ar fi opusul unei dispoziții senine, asta are William. Din plin. Nu zâmbește niciodată și se plânge de absolut orice. Dacă este în magazin când îmi las coletele, mă străduiesc întotdeauna să-i dau „Bună dimineața!“ În rarele ocazii când catadicsește să-mi răspundă, inevitabil mormăie „Ce-i așa de bun la ea?“ sau „Ar fi bună dacă n-aș fi obligat să stau în locul ăsta oribil“. În general, cu cât e mai vioi salutul tău, cu atât mai ostil va fi răspunsul lui. Ca să vă dați seama cât de adâncă este rezerva lui de nefericire, gândiți-vă că lipește toate revistele de la raft cu trei bucăți de bandă adezivă, astfel încât clienții să nu le poată

¹⁰ Ghidul cărnurilor bune din Pebble Mill.

răsfoi. Wilma, spre deosebire de el, este spirituală, vioaie și prietenoasă. Oficiul poștal chiar este centrul de interes al comunității din Wigtown: toată lumea se duce acolo la un moment dat în timpul săptămânii, acolo se face schimb de bârfe și se afișează anunțurile funerare.

După prânz, banda de la casa de marcat s-a terminat, așa că m-am dus să caut alta. Se pare că nu mai aveam deloc, prin urmare am mai comandat douăzeci de bucăți, care ar trebui să ne ajungă încă doi sau trei ani. Chiar mai puțin, dacă avem noroc și afacerea își revine.

Două abonamente noi la Random Book Club astăzi. Random Book Club este o ramificație a librăriei, creată de mine acum câțiva ani, când vânzările mergeau prost și viitorul părea sumbru. Pentru 59 de lire pe an, abonații primesc o carte pe lună, dar nu au niciun cuvânt de spus despre genul de carte pe care îl primesc, iar controlul calității îmi revine numai mie. Sunt extrem de chibzuit când vine vorba de volumele pe care aleg să le pun în cutia unde sunt ambalate și trimise pachetele RBC. Cum abonații sunt, în mod evident, cititori experimentați, întotdeauna am grijă să aleg cărți pe care cred că oricine care iubește cititul de dragul cititului le va aprecia. Nu aleg nimic pentru care ar fi nevoie de prea multe cunoștințe tehnice: un amestec de ficțiune și non-ficțiune, atârând ușor înspre non-ficțiune, și ceva poezie. Printre cărțile ce vor fi expediate luna aceasta sunt *Other Passports*, de Clive James, *Peștera lui Prospero*, de Lawrence Durrell, biografia lui Sartre scrisă de Iris Murdoch, *Un oraș ca Alice*, de Neville Shute, și o carte intitulată *100+ Principles of Genetics*. Toate cărțile sunt în stare bună, niciuna nu provine dintr-o bibliotecă, iar unele — câteva dintre acestea în fiecare an — sunt vechi de sute de ani. Mă gândesc că, dacă membrii s-ar hotărî să le vândă pe eBay, și-ar recupera cu prisosință banii. Există un forum pe website, pe care însă nu îl folosește nimeni și care mă ajută să-mi dau seama ce fel de persoane sunt atrase de idee: cele cărora nu le plac cluburile unde trebuie să interacționeze cu alți oameni. Poate din cauza

asta mi-a și venit ideea — este un fel de abordare Groucho Marx a cluburilor de cărți. În total, s-au adunat cam 150 de membri și, în afară de o sumă mică pe care o plătesc pentru publicitate în *Literary Review*, singurul marketing pe care trebuie să-l fac este să am un site web și o pagină de Facebook (pe care nici nu le-am mai actualizat de ceva vreme). Vestea pare să se fi dus din gură în gură și asta a fost cea mai bună metodă de marketing. M-a salvat de la neplăceri financiare într-o perioadă foarte dificilă pentru comerțul cu cărți.

Total încasări: 119,99 lire
11 clienți

MARȚI, 11 FEBRUARIE

Comenzi online: 7
Cărți găsite: 5

Norrie s-a ocupat de magazin ca să pot să mă duc la licitația din Dumfries, la vreo optzeci de kilometri distanță. Acolo se vând tot felul de lucruri și nu poți să prevezi ce o să găsești; în sală sunt de toate, de la șezlonguri la mașini de spălat, candelabre, covoare, porțelanuri, bijuterii și uneori chiar și mașini. La început, mă duceam să cumpăr cărți, dar mi-am dat repede seama că modul cel mai ieftin de a mobila apartamentul de deasupra magazinului (care era gol când l-am cumpărat) era să o iau cu preț redus. Așa că, atunci când aveam personal cu normă întreagă în magazin, mă duceam cu religiozitate acolo marțea, o dată la două săptămâni, și cumpăram chilipiruri: mobilă veche mult mai frumoasă și infinit mai ieftină decât echivalentele moderne de la IKEA. Ocazional, veneam acasă cu o cutie de cărți, dar mult mai probabil cu un birou în stil georgian, o veveriță împăiată, o veioză standard sau un fotoliu din piele. Printre clienții obișnuiți este și un fost marinar pe